

Інформатика 7 клас

Урок №17

Таблиці, електронні таблиці. Табличний процесор, його призначення. Об'єкти електронної таблиці, їх властивості. Відкривання, перегляд і збереження електронної книги

Розділ 4. Табличний процесор

У цьому розділі ви дізнаєтеся про:

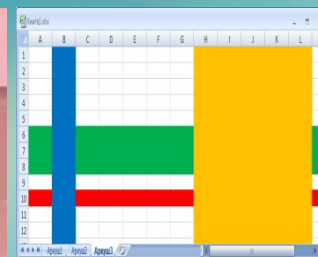
- електронні таблиці
- табличні процесори та їх призначення
- створення, редагування та форматування електронних таблиць
- застосування формул для виконання обчислень
- використання функцій у формулах
- побудову, редагування та форматування діаграм

ЕЛЕКТРОННІ ТАБЛИЦІ

- Використання таблиць для розрахунків
- Статистична обробка інформації
- Проектування робіт
- Дослідження динамічних процесів
- Використання та форматувати таблиць

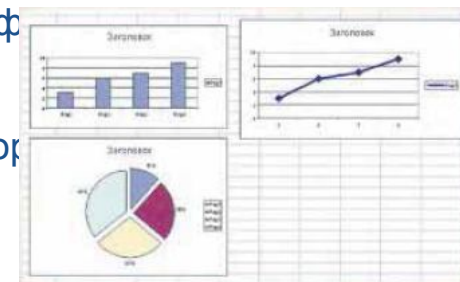
табличний процесор Microsoft Office Excel 2007

об'єкти табличного процесора та їх властивості

У цьому розділі ви дізнаєтеся про:

- електронні таблиці; табличні процесори та їх призначення; табличний процесор Microsoft Office Excel 2007
- об'єкти табличного процесора та їх властивості; створення, редагування та форматування таблиць
- застосування формул для виконання обчислень; використання функцій у формулах; редагування та форматування діаграм

Запитання

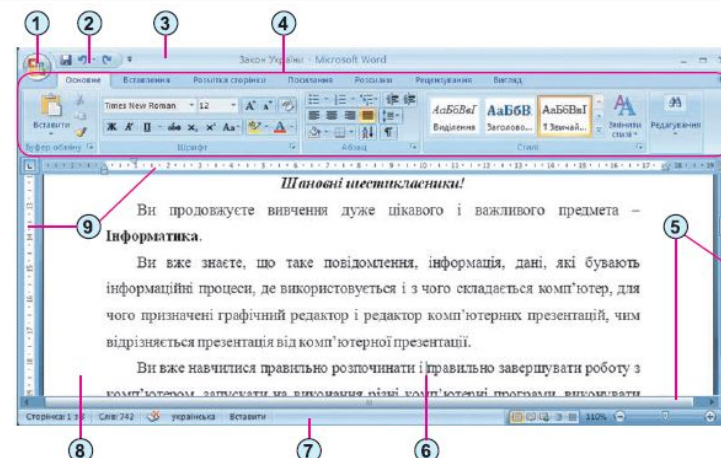
1. Де вам траплялися дані, що подані у вигляді таблиці? Наведіть приклади таблиць.

2. Які ви знаєте об'єкти вікна текстового процесора **Word 2007**? Поясніть призначення кожного з них.

3. Які засоби використовуються для навігації в текстовому процесорі **Word 2007**?

Коледж	Нові студенти	Випускники	Зміни
<i>Студент</i>			
Університет Cedar	110	103	+7
Коледж Elm	223	214	+9
Інститут Oak	202	210	-8
<i>Випускник</i>			
Університет Cedar	24	20	+4
Коледж Elm	43	53	-10
Академія Maple	3	11	-8
Підсумок	605	611	-6

Клавіша	Переміщення курсора	Клавіша	Переміщення курсора
↑	На один рядок вгору	Page Up	На один екран вгору
↓	На один рядок вниз	Page Down	На один екран вниз
←	На одну позицію вліво	End	У кінець рядка
→	На одну позицію вправо	Home	На початок рядка

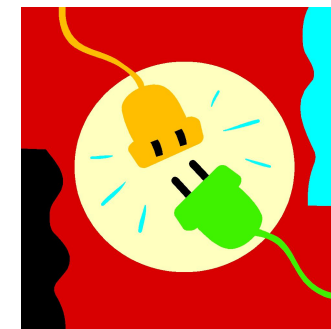

1. Кнопка Office
2. Панель швидкого доступу
3. Рядок заголовка
4. Стрічка
5. Смуга прокручування
6. Курсор
7. Рядок стану
8. Робоча область документа
9. Лінійки

Правила поведінки та безпеки в комп'ютерному класі

Таблиці. Електронні таблиці

У своїй діяльності та повсякденному житті люди часто використовують таблиці з метою впорядкування та наочного подання різноманітних даних. Наприклад, **розклад уроків за днями тижня**

№ уроку	Дзвінки		Понеділок	Вівторок		Середа	Четвер	П'ятниця
1	8.00	8.45	Алгебра	Інформатика І група	Іноземна мова ІІ група	Українська література	Креслення	Хімія
2	8.55	9.40	Геометрія			Історія України	Рідний край	Біологія
3	9.50	10.35	Українська мова	Психологія	Хімія	Алгебра	Етика	
Велика перерва								
4	10.55	11.40	Українська література	Зарубіжна література	Біологія		Все-світня історія	Фізика
5	11.50	12.35	Фізична культура	Алгебра	Інформатика ІІ група	Іноземна мова І група	Спец-курс	
6	12.45	13.30	Історія	Економіка			Логіка	Фізична культура
Додаткові індивідуальні заняття								

Таблиці. Електронні таблиці

Розклад руху пасажирських потягів

№ потяга	Маршрут	Час відправлення	Час прибуття
28	Севастополь–Київ	01:20	11:38
120	Запоріжжя–Кривий Ріг–Київ	13:05	05:40
732	Запоріжжя–Київ	15:52	22:49
72	Запоріжжя–Київ	19:27	05:58
12	Сімферополь–Київ	22:07	07:20
735	Запоріжжя–Київ	23:12	06:09

Таблиці. Електронні таблиці

Нарахування заробітної платні співробітникам

Прізвище	Заробітна платня по кварталах				Усього за рік
	1 квартал	2 квартал	3 квартал	4 квартал	
Іванець	3628,05	3628,1	3628,1	3628,1	14 512,35
Петрик	7136,67	7136,7	7136,7	7136,7	28 546,77
Сидоренко	6000	6000	6000	6000	24 000
Коцур	14 560,7	14 561	14 561	14 561	58 243,7
Андрущенко	4589	4589	4589	4589	18 356

Таблиці. Електронні таблиці

Як ви бачите на прикладах, у таблицях відображаються відомості про деякі об'єкти та значення їх властивостей.

Таблиця (лат. *tabula* - дошка) - структурована сукупність даних, розміщених по рядках і стовпцях.

Складається таблиця зі **стовпців** і **рядків**, на перетині яких містяться **клітинки**.

Кожний рядок - це опис одного з об'єктів за всіма властивостями.

Кожний стовець - це опис однієї властивості для всіх об'єктів, зазвичай має назву, що відображає назву цієї властивості.

	A	B	C	D
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				

Таблиці. Електронні таблиці

Створити таблиці можна в різних електронних документах: у текстовому документі, у мультимедійній презентації тощо. Для цього у відповідних програмах існують спеціальні засоби.

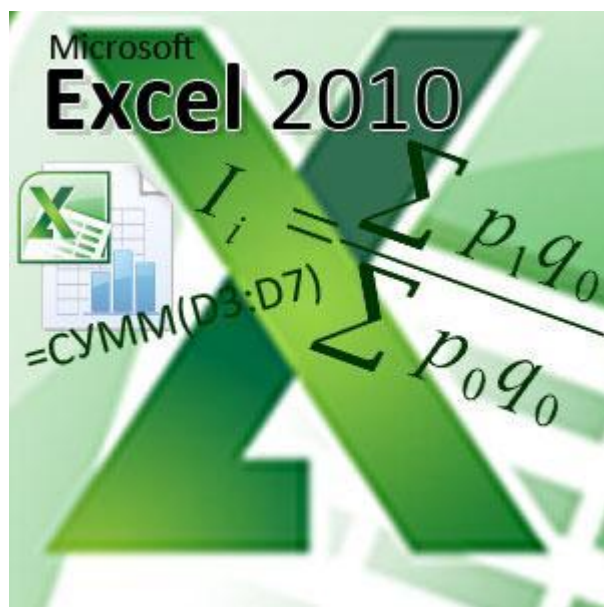

Таблиці. Електронні таблиці

Дуже часто виникає потреба не тільки компактно і впорядковано розмістити відомості про якісь об'єкти, а й виконати певні обчислення за даними цих таблиць. Наприклад, розрахувати час перебування потягу в дорозі, визначити середній бал успішності учня, обчислити заробітну платню робітників за рік тощо.

Microsoft Excel 2010 - Формули									
Библиотека функций		Визначені імена		Аудит формули					
SUM		=AVERAGE(F2:F5)		Аудит формули					
A	B	C	D	E	F	G	H	I	
					Середній бал				
					11				
					7				
					8				
					9				
					=AVERAGE(F2:F5)				

Тобто в таблицю потрібно внести не тільки дані, а й формули для розрахунків. І таких формул в одній таблиці може бути багато.

Таблиці. Електронні таблиці

Для створення таких таблиць призначені спеціальні програми - **табличні процесори**, а документи, створені в цих програмах, називають **електронні таблиці**.

Особливістю електронних таблиць та їх основною перевагою є те, що у формулах для виконання розрахунків можна використовувати дані з різних клітинок таблиці.

Якщо змінити дані в клітинках, то за формулами автоматично виконуються обчислення з новими даними і результат буде змінено.

Gnumeric

KCells

Lotus 1-2-3

	01	02	03	04
Net Sales	210,000.00	212,000.00	216,000.00	219,000.00
Costs and Expenses:				
Salary	1,500.00	1,500.00	1,500.00	1,500.00
Ent.	1,000.00	1,200.00	1,400.00	1,600.00
Rent	200.00	200.00	200.00	200.00
Misc.	500.00	1,000.00	1,000.00	1,000.00

Microsoft Excel

LibreOffice Calc

Apache OpenOffice.org Calc

Табличний процесор і його призначення

Табличний процесор - це прикладна програма, яка призначена для опрацювання даних, поданих в електронних таблицях.

Основні можливості табличного процесора:

- **уведення даних** у клітинки електронних таблиць, їх **редагування** та **форматування**;
- **обчислення** за формулами та з використанням вбудованих функцій;
- **побудова діаграм і графіків** за даними, що містяться в клітинках електронних таблиць;
- **друкування** електронних таблиць, діаграм і графіків;
- **робота з файлами** (відкриття, збереження, перегляд тощо) та інше.

Табличний процесор і його призначення

Ми вивчатимемо один з найпопулярніших табличних процесорів **Microsoft Office Excel 2007** (англ. *excel* - *переважати, перевершувати*).

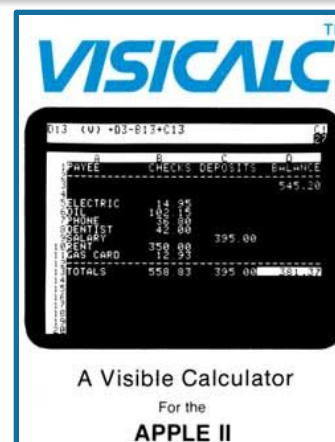
Чи знаєте ви, що...

Перший табличний процесор, який одержав назву **VisiCalc** (англ. **Visible Calculator** - наочний калькулятор), створили **1979** року студент Гарвардського університету (США) **Ден Бріклін** і його товариш - програміст **Боб Френкстон**. Його було розроблено для комп'ютера **Apple II**.

Перша версія табличного процесора **Excel** з'явилася **1985** року для комп'ютера Apple. Його розробники - американські програмісти **Дуг Кландер** і **Філіп Флоренце**.

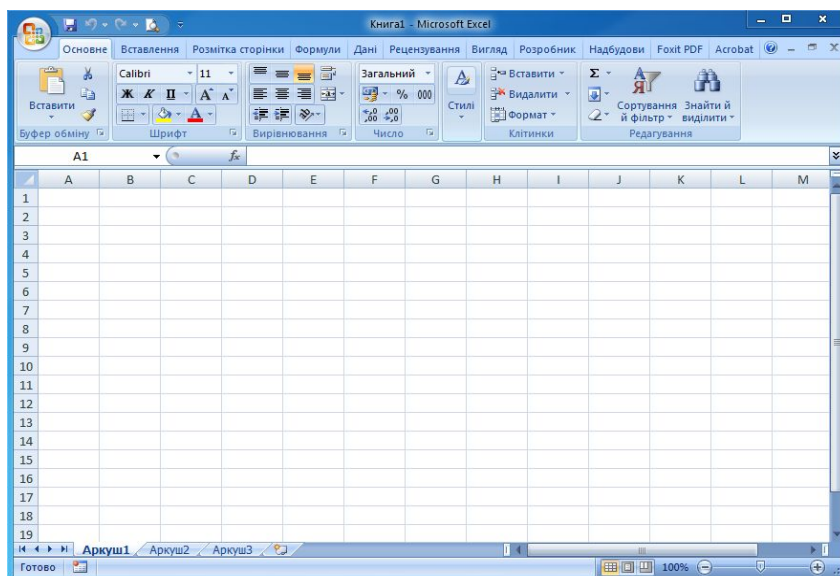

Вікно табличного процесора Excel 2007

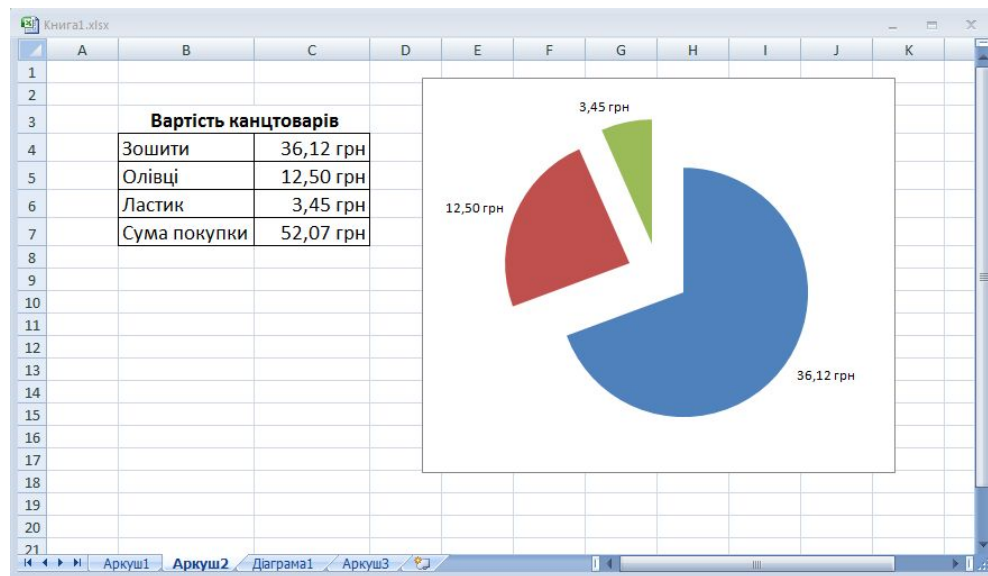

Табличний процесор **Excel 2007** можна запустити, використавши ярлик програми **Excel 2007**, який може бути розміщений у меню **Пуск**, на **Робочому столі**, на панелі **Швидкий запуск** або в іншому місці.

Після запуску табличного процесора відкриваються два вікна: **вікно табличного процесора Excel 2007** і **вікно електронної книги**.

Вікно табличного процесора

Вікно електронної книги

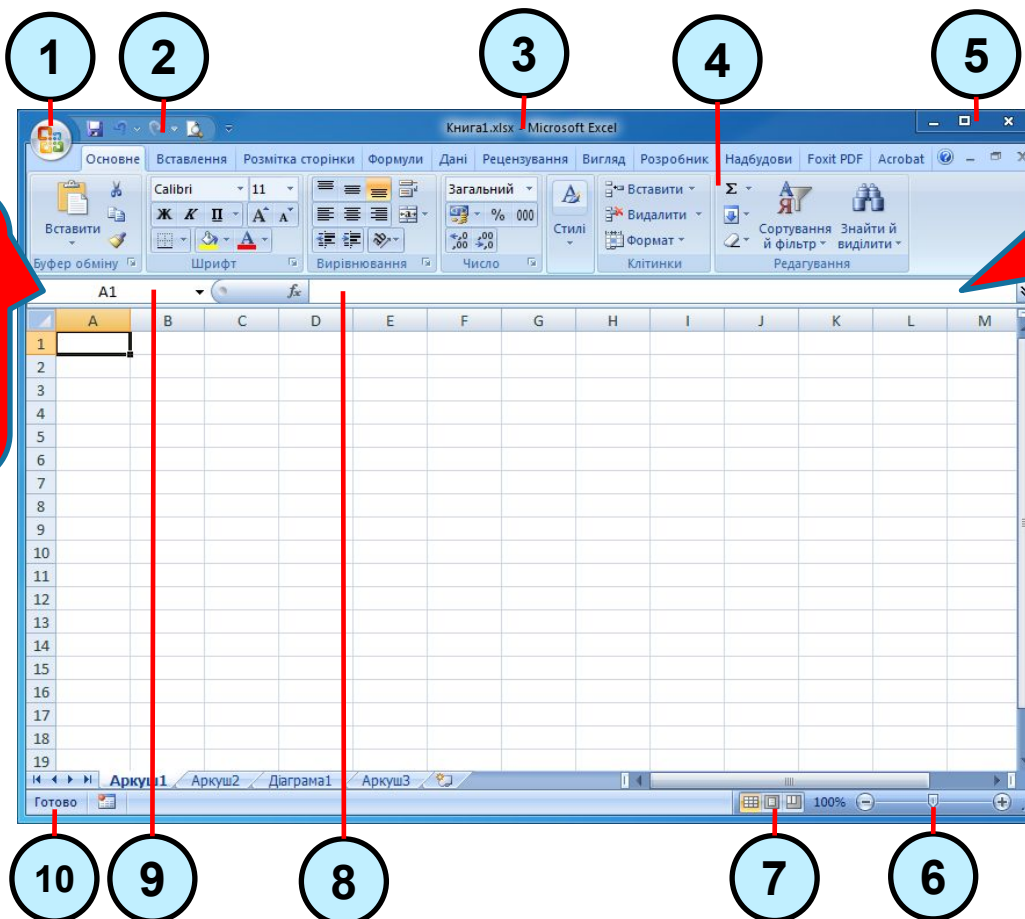

Вікно табличного процесора Excel 2007

Поле Ім'я (9), що відображає ім'я поточної клітинки електронної таблиці

Рядок формул (8), у якому відображаються дані поточної клітинки

1. Кнопка Office
2. Панель швидкого доступу
3. Рядок заголовка
4. Стрічка
5. Кнопки керування вікном

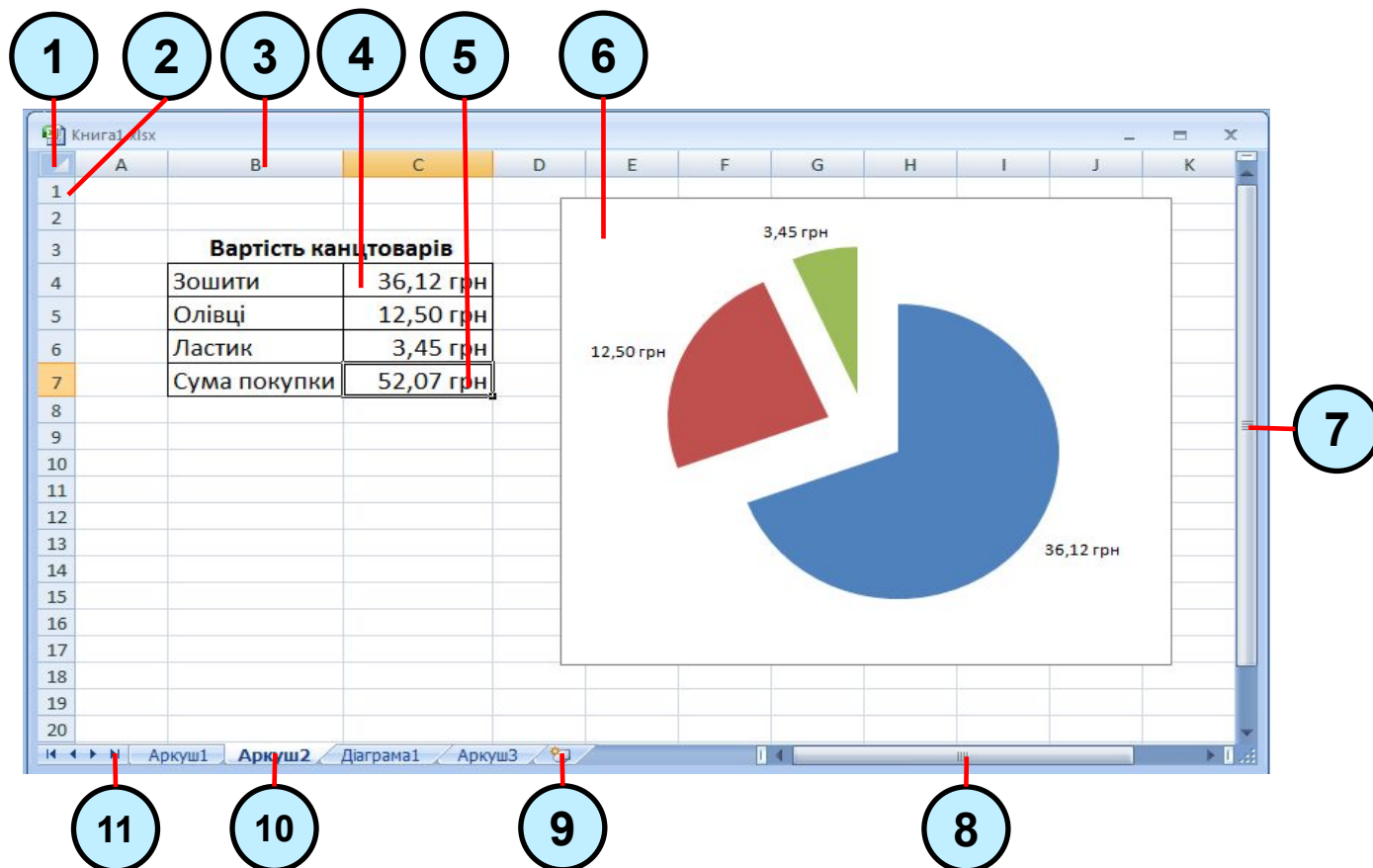
6. Кнопки і повзунок змінення масштабу аркуша
7. Кнопки режимів перегляду аркуша
8. Рядок формул
9. Поле Ім'я
10. Рядок стану

Елементи вікна електронної книги

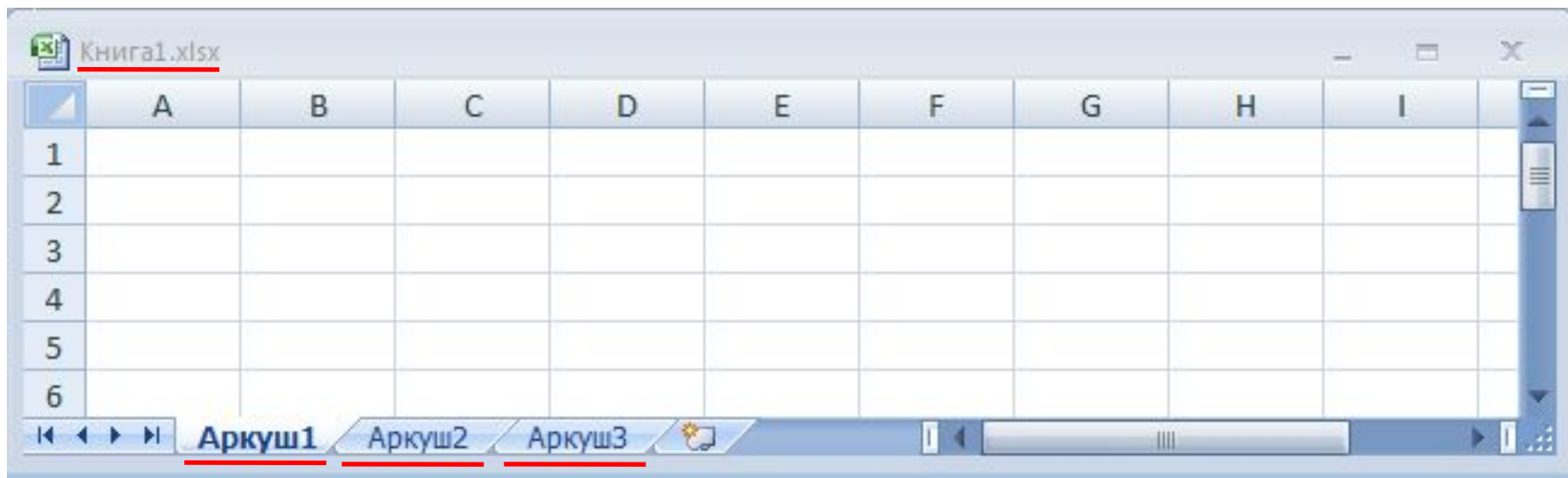
1. Виділити все
2. Стовпець номерів рядків
3. Рядок номерів стовпців
4. Електронна таблиця
5. Поточна клітинка з табличним курсором
6. Діаграма на аркуші електронної таблиці
7. Вертикальна смуга прокручування
8. Горизонтальна смуга прокручування
9. Кнопка створення нового аркуша
10. Рядок ярликів аркушів
11. Кнопки прокручування ярликів аркушів

Об'єкти табличного процесора **Excel 2007**

Основним об'єктом опрацювання табличного процесора є **електронна книга**, яка за замовчуванням має ім'я **Книга1**.

Користувач може змінити ім'я книги під час її збереження у файлі. За замовчуванням книга складається з трьох аркушів з іменами **Аркуш1**, **Аркуш2**, **Аркуш3**, які вказуються на ярликах аркушів.

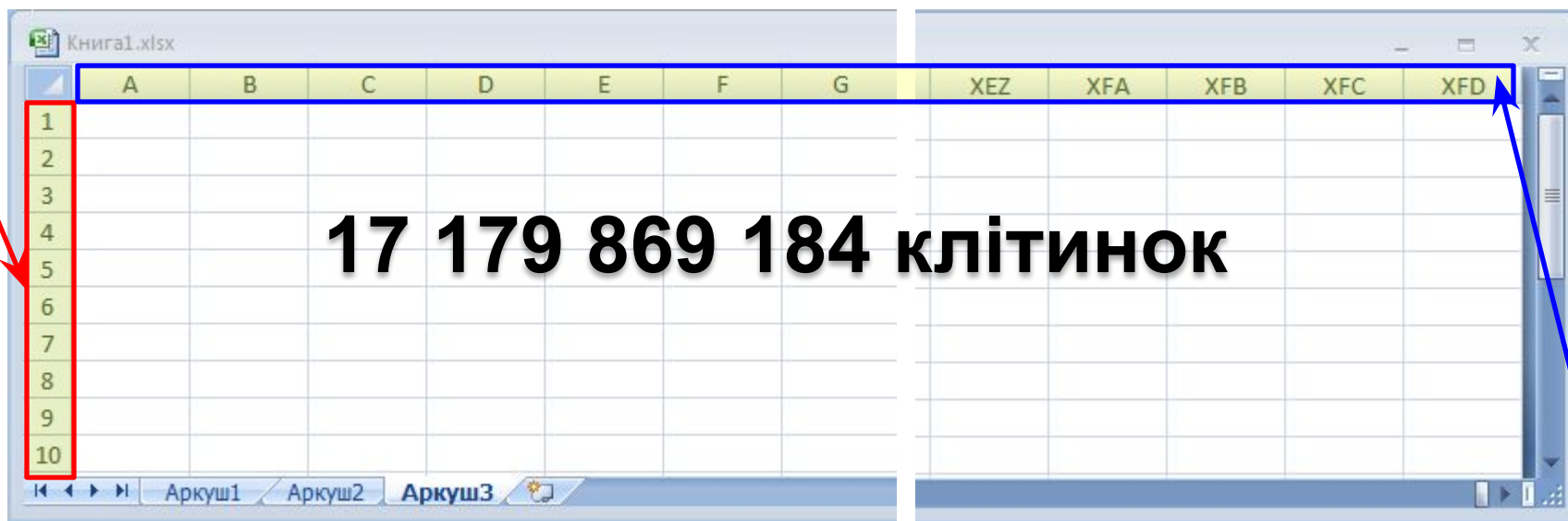

Об'єкти табличного процесора **Excel 2007**

На кожному аркуші електронної книги розміщено електронну таблицю. **Електронна таблиця** складається зі **стовпців** і **рядків**, на перетині яких утворюються **клітинки**.

Електронна таблиця містить **1 048 576** рядків (номери від 1 до 1 048 576),

16 384 стовпців (за замовчуванням номери складаються з літер англійського алфавіту: A, B, C, ..., Z, AA, AB, ..., ZZ, AAA, AAB, ..., XFD)

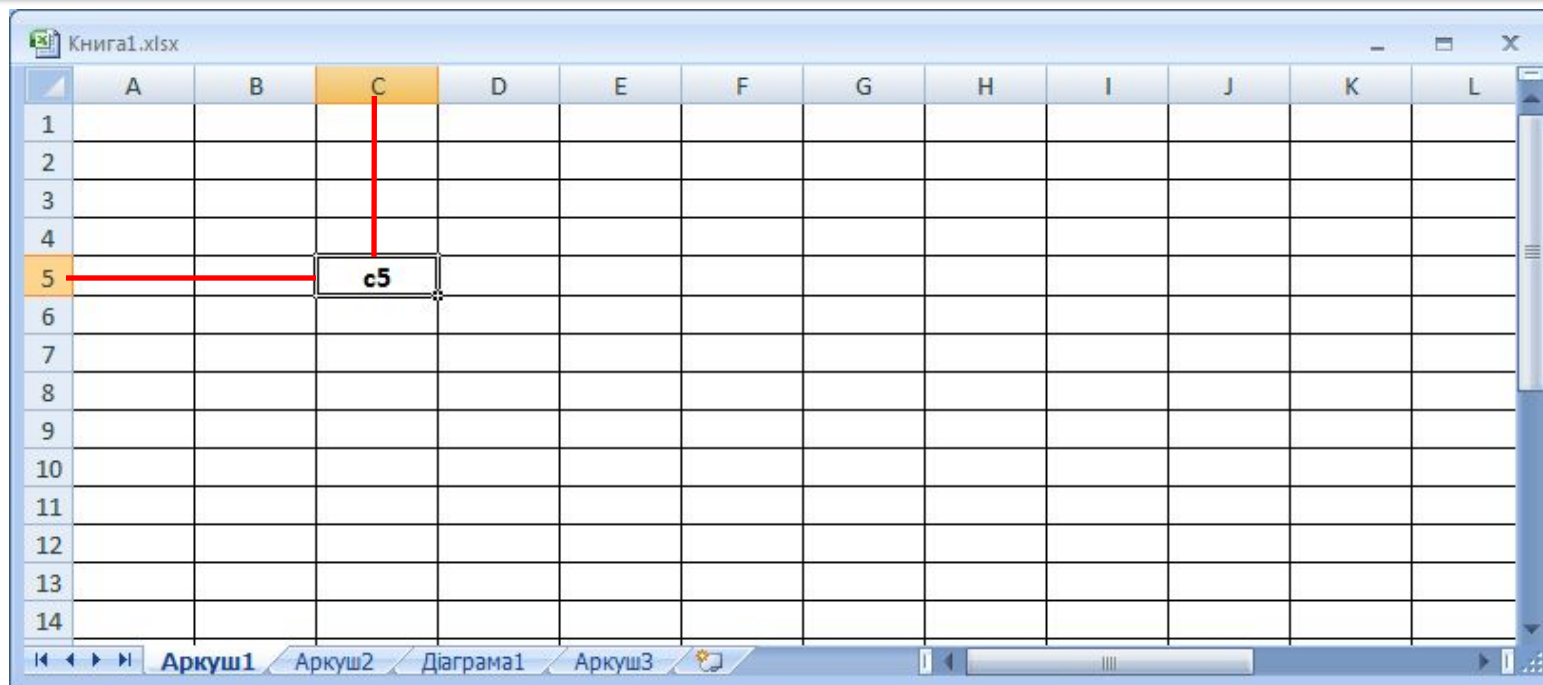
та **17 179 869 184** клітинок.

Об'єкти табличного процесора **Excel 2007**

Кожна клітинка електронної таблиці має адресу. **Адреса клітинки** складається з номера стовпця та номера рядка, на перетині яких вона розташована, наприклад **A1**, **C5**, **D17**, **AA26**.

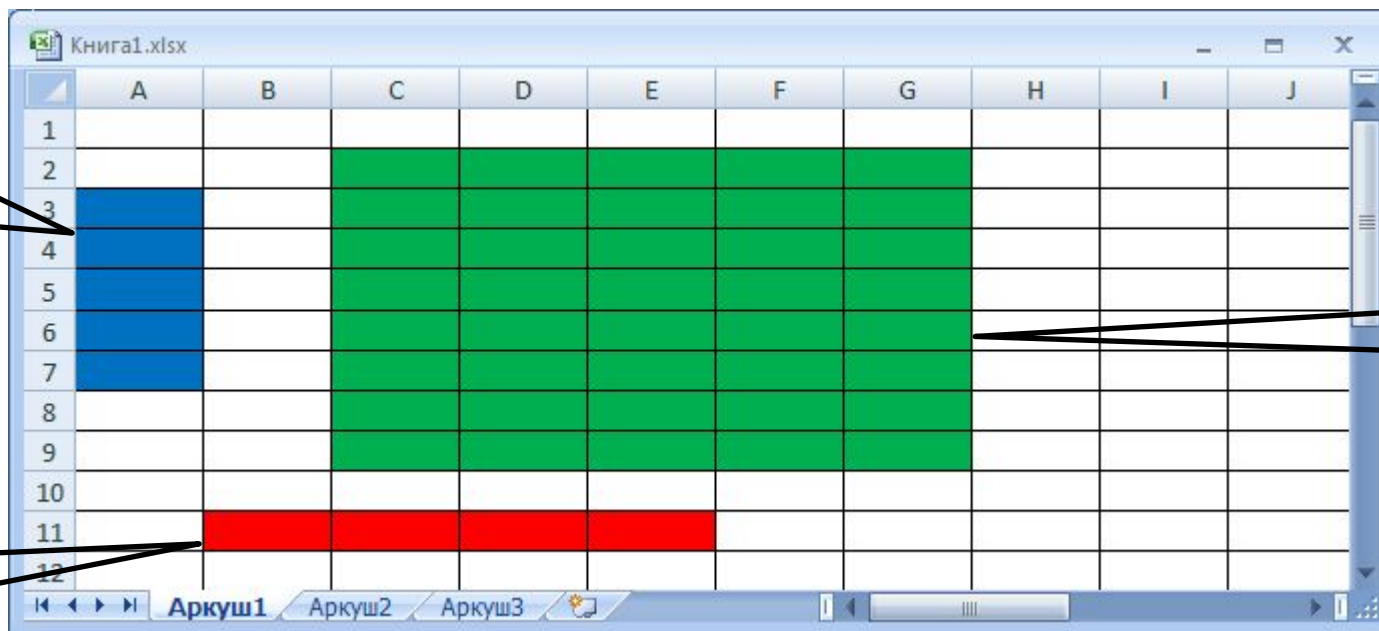
Завжди одна з клітинок електронної таблиці є **поточною** (c5). Її виділено табличним курсором у вигляді чорної рамки, а номер рядка і номер стовпця поточної клітинки виділяються іншим кольором.

Об'єкти табличного процесора **Excel 2007**

Сукупність клітинок аркуша електронної таблиці утворює **діапазон клітинок**. **Діапазон** клітинок, як і окрема клітинка, **має адресу**. **Адреса діапазону** клітинок **задається адресами двох клітинок**, розміщених у його протилежних кутах, **що розділені двокрапкою**.

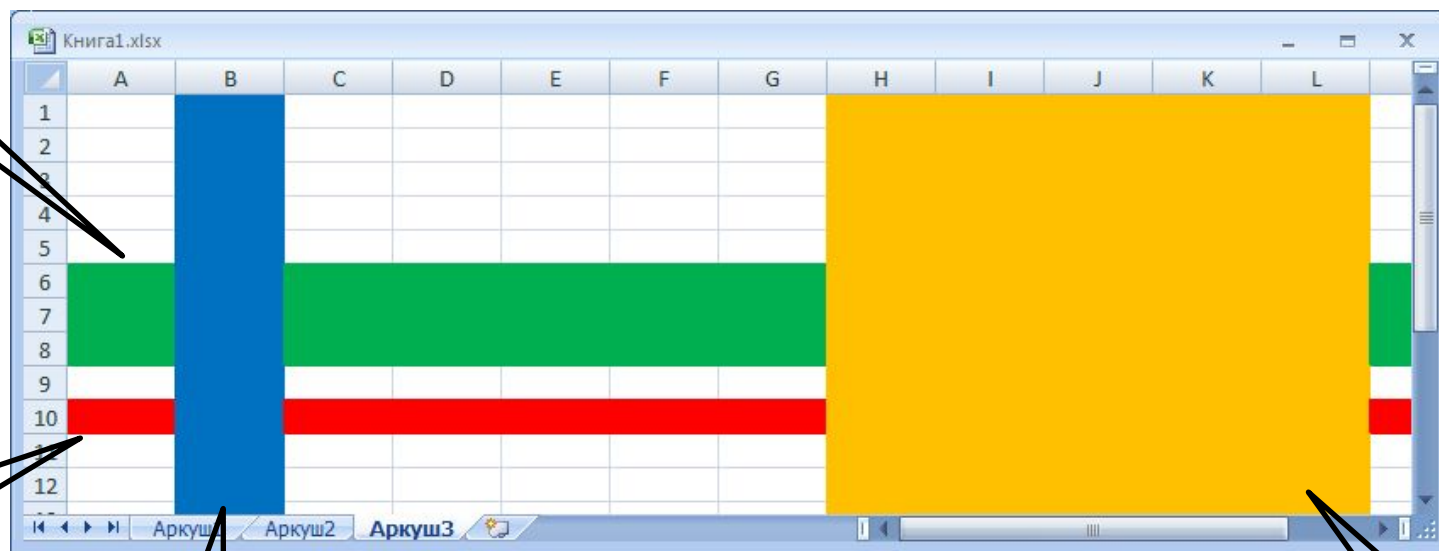
На рисунку зафарбовано такі діапазони клітинок **A3:A7** (синій колір), **B11:E11** (червоний колір), **C2:G9** (зелений колір).

Об'єкти табличного процесора **Excel 2007**

Рядок і стовпець також є діапазонами. Наприклад, адресою діапазону клітинок, до якого входять **усі клітинки десятого рядка**, є **10:10**, а адресою діапазону клітинок, до якого входять **усі клітинки стовпця B**, є **B:B**. Відповідно **6:8** - адреса діапазону клітинок, що включає **всі клітинки рядків з номерами 6, 7, 8**, а **H:L** - адреса діапазону клітинок, до якого входять **усі клітинки стовпців H, I, J, K, L**.

6:8

10:10

B:B

H:L

Об'єкти табличного процесора **Excel 2007**

Об'єкти табличного процесора та їх властивості

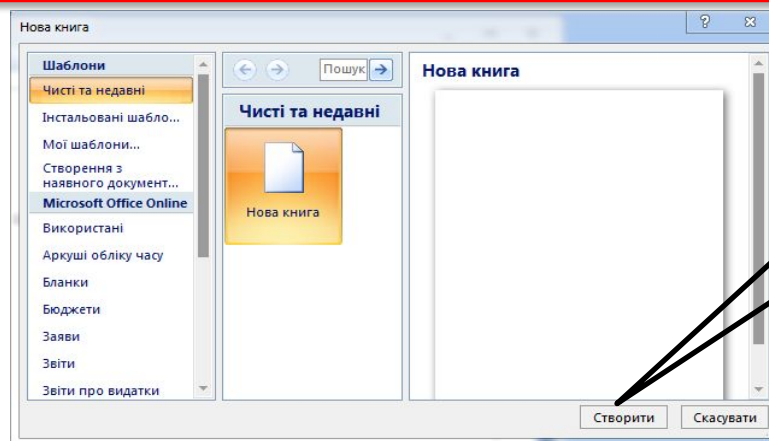
<i>Об'єкт</i>	<i>Властивості об'єкта</i>
Електронна книга	Ім'я, кількість аркушів, порядок розміщення аркушів, наявність окремих аркушів з діаграмами та інше
Аркуш	Ім'я, кількість розміщених об'єктів та їх вид, колір ярлика та інше
Електронна таблиця	Загальна кількість рядків, стовпців і клітинок; кількість рядків, стовпців і клітинок, що містять дані, та інше
Рядок	Номер, висота, кількість заповнених даними клітинок та інше
Стовпець	Номер, ширина, кількість заповнених даними клітинок та інше
Клітинка	Адреса, вміст, тип даних у клітинці, межі, заливка та інше
Діапазон клітинок	Адреса, ім'я, кількість клітинок та інше

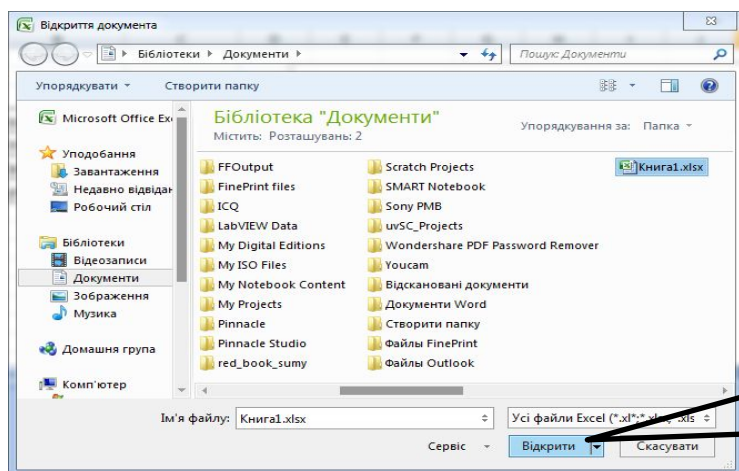
Відкривання, перегляд і збереження електронної книги

Операції **створення** нової книги, **відкриття** раніше створеної книги, **збереження** книги здійснюються в **Excel 2007** аналогічно до цих самих операцій у програмах **Word 2007** і **PowerPoint 2007**.

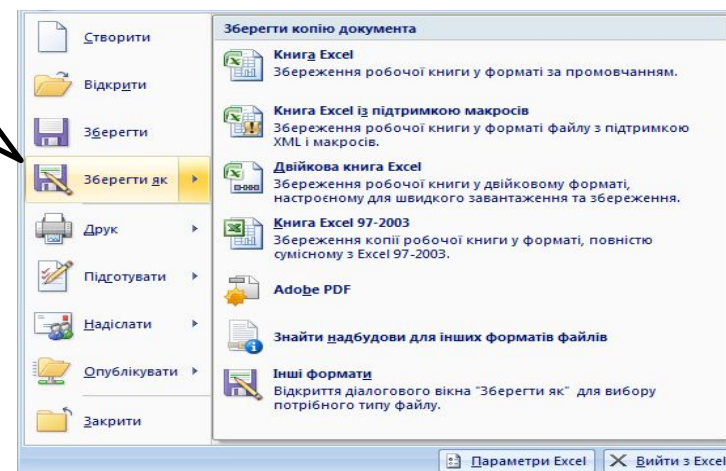

**Створення
нової книги**

**Збереження
книги**

**Відкриття
книги**

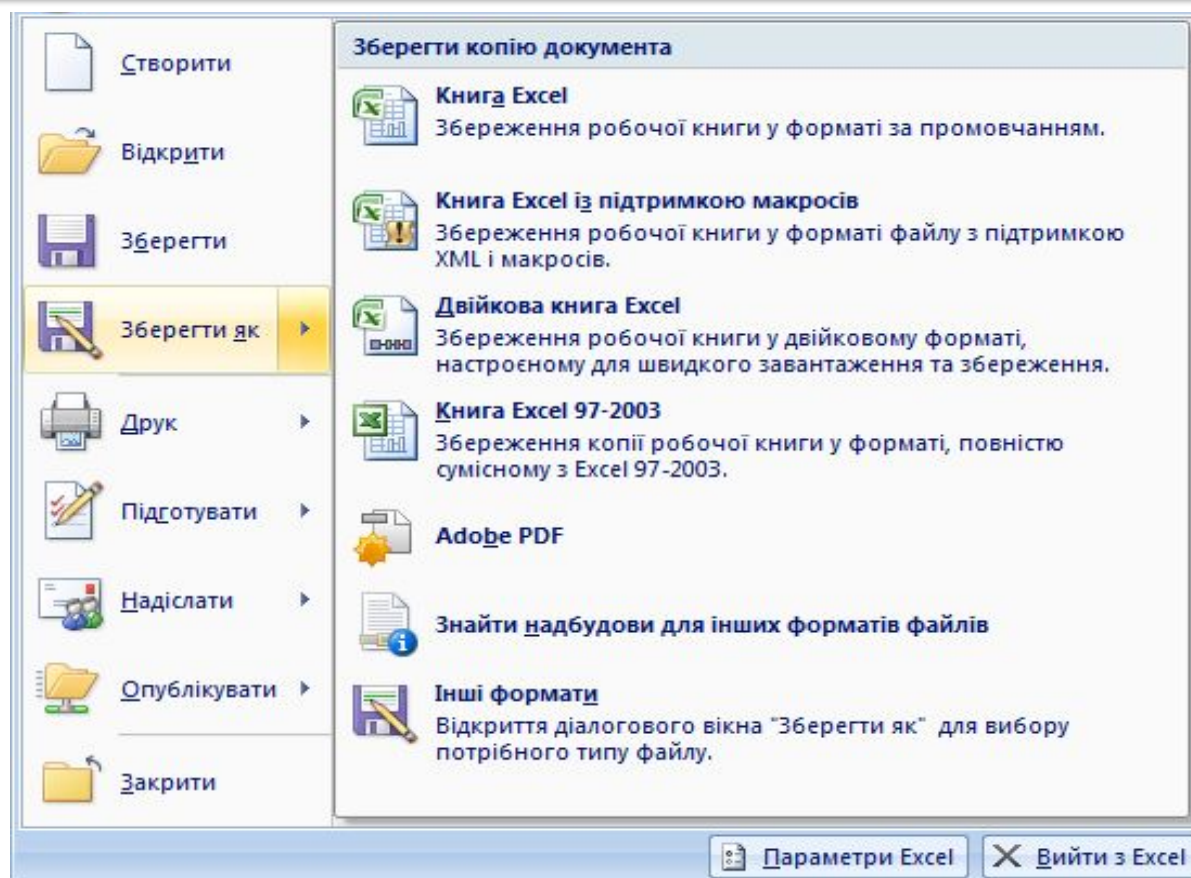

Відкривання, перегляд і збереження електронної книги

Стандартним типом файлу в **Excel 2007** є тип **Книга Excel**, а стандартним розширенням імені файлу є **xlsx** (значок). Хоча можна зберегти книгу й у файлі іншого типу.

Відкриття, перегляд і збереження електронної книги

Для перегляду вмісту всієї таблиці чи діаграми, якщо вони не вміщуються у вікні, можна використати смуги прокручування. Для перегляду іншого аркуша слід вибрати його ярлик вказівником миші.

Щоб перемістити табличний курсор у потрібну клітинку електронної таблиці, тобто **зробити клітинку поточною**, можна:

- вибрати потрібну клітинку вказівником миші;

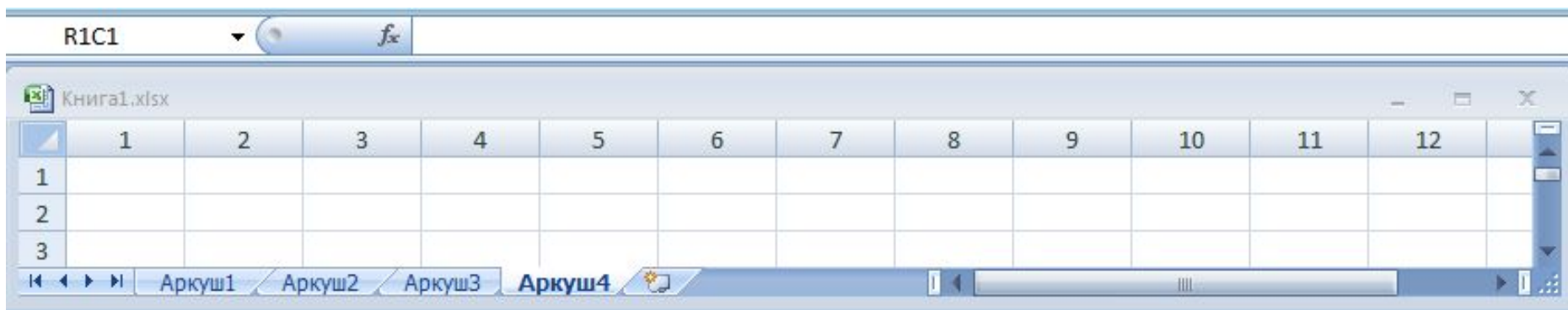
- перемістити табличний курсор у потрібну клітинку, використавши клавіші керування курсором (аналогічно до роботи в **Word 2007**).

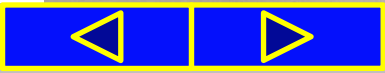
Для тих, хто хоче знати більше

Стовпці електронної таблиці можуть також нумеруватися натуральними числами від 1 до 16 384. У цьому разі адреси клітинок записуються, так: **R1C1**, **R5C2**, **R17C4**, **R27C26** тощо, де після літери **R** (англ. *Row* - *рядок*) вказується номер рядка, а після **C** (англ. *Column* - *стовпець*) - номер стовпця. Тобто адресу **R5C2** потрібно розуміти так: **рядок п'ятий, стовпець другий**. Для змінення способу нумерації стовпців потрібно виконати **Office => Параметри Excel => Формули** і встановити позначку прапорця **Стиль посилань R1C1**.

Фізкультхвилинка

Працюємо з комп'ютером

Увага! Під час роботи з комп'ютером дотримуйтеся правил безпеки та санітарно-гігієнічних норм

1. Запустіть табличний процесор **Excel 2007**, виконавши *Пуск => Усі програми => Microsoft Office => Microsoft Office Excel 2007*.
2. Роздивіться вікно програми і знайдіть основні елементи вікна програми, які подано на рисунку 4.3. Виберіть по черзі різні вкладки **Стрічки**. Ознайомтеся з переліком елементів керування на цих вкладках та їх призначенням, використовуючи підказки, які з'являються після наведення вказівника на елемент керування.
3. Закрийте вікно програми вибором кнопки **Закрити**.
4. Відкрийте файл електронної книги **вправа 4.1.xlsx**, який титься в папці **Розділ 4\Пункт 4.1**.
5. Виберіть ярлик **Аркуш1** за допомогою миші. Роздивіться електронну таблицю. Знайдіть елементи вікна електронної книги, наведені на рисунку 4.4.
6. Установіть поточною клітинку **B4**, вибравши її вказівником миші.
7. Опрацюйте переміщення курсора по таблиці, використовуючи клавіші . Зверніть увагу на зміну даних у полі **Ім'я** та в **Рядку формул**. У яких клітинках уведено текст? У яких клітинках уведено числа? У яких клітинках уведено формули? Запишіть приклади адрес відповідних клітинок.

Працюємо з комп'ютером

Увага! Під час роботи з комп'ютером дотримуйтеся правил безпеки та санітарно-гігієнічних норм

- 8.** Установіть поточною клітинку **C4**. Уведіть з клавіатури число **132**. Зверніть увагу на зміни у клітинці **C7** і на діаграмі. Поясніть, чому це сталося.
- 9.** Уведіть у клітинки **C5** і **C6** відповідно числа **100** і **2**. Прослідкуйте за змінами у клітинці **C7** і на діаграмі.
- 10.** Виберіть ярлик **Аркуш2**. Перегляньте електронну таблицю, використовуючи смуги прокручування. У яких клітинках уведено текст? У яких клітинках уведено числа? У яких клітинках уведено формули? Запишіть у зошит приклади адрес відповідних клітинок.
- 11.** Змініть дані в деяких клітинках стовпців **C** і **D**. Прослідкуйте за зміненням результатів обчислень у стовпці **E** і на діаграмі.
- 12.** Установіть різні масштаби перегляду аркуша, використовуючи кнопки та повзунок у **Рядку стану**.
- 13.** Збережіть електронну книгу у вашій папці у файлі з тим самим іменем.
- 14.** Збережіть електронну книгу в папці **Мої документи** у файлі з іменем **таблиця 4.1.xlsx**.
- 15.** Закрийте вікно програми.

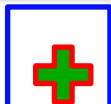

Робота із зошитом

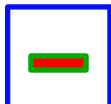
завдання 3 (с.47)

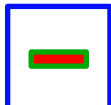
Позначте дії, для виконання яких, доцільно використати табличний процесор.

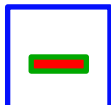
1) виконання обчислень

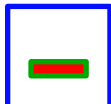
2) опрацювання малюнків

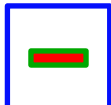
3) створення презентацій

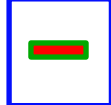
4) відправлення електронних листів

5) створення карт місцевості

6) пошук відомостей в Інтернеті

7) редагування відеороликів

8) побудова діаграм за числовими даними

Вправи для очей

Наші очі трішки втомились і ми зараз відпочинемо. Виконуємо вправи за командою:

- 1. Швидко поморгати, закрити очі і посидіти спокійно, повільно рахуючи до 5. Повторити 4-5 разів.**
- 2. Повільно поводити очима зліва направо і справа наліво, вгору-вниз і навпаки по 3 рази.**

Підсумок

Електронна таблиця - таблиця в електронній книзі, клітинки якої містять структуровані по рядках і стовпцях дані про об'єкти. Для створення і опрацювання електронних таблиць використовують **табличні процесори**. До основних можливостей цих програм належать обчислення за введеними формулами та побудова діаграм за наведеними даними.

Основними об'єктами табличного процесора **Excel 2007** є **електронна книга, аркуш, електронна таблиця, рядок, стовець, клітинка, діапазон клітинок**.

Кожна клітинка електронної таблиці має **адресу**, що складається з номера стовпця та номера рядка, на перетині яких вона розміщена. Сукупність клітинок аркуша електронної таблиці утворює **діапазон клітинок**. Адреса діапазону клітинок задається адресами двох клітинок, розміщених у його протилежних кутах, що розділені двокрапкою.

У **клітинках** електронної таблиці можуть зберігатися **числа, тексти та формули**, а також інші об'єкти: **діаграми, малюнки** тощо.

Підсумок

1. Що таке табличний процесор? Які можливості він має?
2. Що таке електронна таблиця? Із чого вона складається?
3. Які переваги у використанні електронних таблиць порівняно з паперовими?
4. У яких сферах діяльності людини зручно використовувати електронні таблиці?
5. Які типи даних можуть міститися в клітинках електронної таблиці?
6. Які об'єкти табличного процесора Excel 2007 ви знаєте? Які їх властивості?
7. Які імена за замовчуванням мають аркуші книги з електронними таблицями; з діаграмами?
8. Із чого складається адреса клітинки? Наведіть кілька прикладів.
9. Що таке діапазон клітинок? Як задати його адресу?
10. Що таке табличний курсор? Який він має вигляд?

Розгадай ребус

Відповідь: **ЕЛЕКТРОННІ ТАБЛИЦІ**

Домашнє завдання:

Опрацювати:

Підручник § 4.1. (с. 96 – 105);

Виконати у підручнику
завдання 5 (с. 104)

Виконати у зошиті

завдання 2, 5, 7 (с. 47 - 48); *4 (с.47)

Спасибі за увагу !

